

Zdôvodnenie spoločných operačných programov pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Článok 32 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) č. 1260/1999, odsek 1 ustanovuje, že „*operačný program sa vzťahuje len na jeden z troch cieľov uvedených v článku 3, pokiaľ sa komisia a členský štát nedohodnú inak*“.

Využívajúc možnosti dané uvedeným článkom 32, navrhuje:

- Ministerstvo školstva SR (ďalej len „MŠ SR“) vytvorí jeden spoločný operačný program (ďalej len „OP“) pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v oblasti vzdelávania financovaný z ESF a jeden spoločný OP pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v oblasti výskumu a vývoja financovaný z ERDF;
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) vytvorí jeden spoločný operačný program pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v oblasti zamestnanosti a sociálnej inklúzie financovaný z ESF.

1. Argumentácia pre spoločný operačný program Vzdelávanie financovaný z ESF

Navrhovaný Operačný program Vzdelávanie implementuje špecifickú prioritu 3.1 NSRR „moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť“ uplatňovanú v oboch cieľoch kohéznej politiky EÚ.

Slovenská republika zastúpená Ministerstvom školstva SR má pre vytvorenie spoločného OP Vzdelávanie pre oba ciele kohéznej politiky EÚ tieto hlavné dôvody:

- **homogénnosť problematiky vzdelávania v regiónoch cieľa Konvergencia a Bratislavskom kraji.**

V problematike vzdelávania nie je politicky správne ani prakticky možné uplatňovať rozdielny prístup pre územie cieľa Konvergencia a územie cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (Bratislavský kraj). Problémy a výzvy v oblasti vzdelávania sú pre celé územie SR totožné, vyžadujú si jednotné (integrované) riešenia a takisto koncepcia reformy vzdelávania¹ je jednotná pre celú SR. Vzdelávaciu politiku formuluje (v spolupráci so samosprávnymi krajinami) Ministerstvo školstva SR ako celoštátnu politiku a určuje jej obsahový i metodický rámec (konceptie, legislatívu, štandardy, metodiku). Jednotná vzdelávacia politika je jednou z politík, ktorými chce vláda SR prispievať k znižovaniu a odstraňovaniu regionálnych disparít. Pri vypracovaní operačného programu Vzdelávanie boli brané do úvahy programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov a zástupcovia všetkých regiónov participovali na formulovaní priorít v tejto oblasti v rámci pracovnej skupiny zriadenej Ministerstvom školstva SR.

Reforma vzdelávania postihne všetky oblasti bez rozdielu a všetky stupne vzdelávania jednotne a celoplošne v celej SR. Previazanosť obsahu vzdelávania s potrebami trhu práce, nadobudnutie základných zručností a kľúčových kompetencií, zvýšenie kvality celoživotného vzdelávania a reflektovanie potrieb vedomostnej spoločnosti si vyžadujú komplexný a jednotný prístup na celom území SR vrátane Bratislavského kraja. Homogénnosť problematiky vzdelávania na celom území SR je teda hlavným dôvodom pre vytvorenie jedného operačného programu pre oba ciele, čo umožní efektívnejšiu realizáciu reformy v uvedenej oblasti.

¹ Milénium, návrh zákona o výchove a vzdelávaní, zákon o vysokých školách, koncepcia celoživotného vzdelávania, Akčný plán pre vzdelávanie a zamestnanosť

- **administratívne zjednodušenie**

Administrácia jedného operačného programu pre oba ciele je jednoduchšia, flexibilnejšia a efektívnejšia.

V programovom období 2004 – 2006 sa sektorový operačný program Ľudské zdroje ako aj Jednotný programový dokument NUTS 2 Bratislava cieľ 3 implementujú rovnakými postupmi, rozdielne sú iba pomery spolufinancovania. V programovom období 2007 – 2013 plánuje MŠ SR uplatňovať rovnaké postupy implementácie v oboch cieľoch.

Zo skúseností z predchádzajúceho programového obdobia vyplynula potreba zjednodušenia a zefektívnenia niektorých postupov implementácie. Vytvorením jedného OP sa zabráni umelému vytváraniu zrkadlových národných projektov, akými by boli jeden národný projekt pre cieľ Konvergencia a jeden národný projekt pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Realizácia národných projektov v rámci jedného OP prispeje k efektívnejšej realizácii jednotnej vzdelávacej politiky.

Nezanedbateľným prínosom bude aj zjednodušenie hodnotiaceho procesu v dôsledku toho, že namiesto pôvodných dvoch komisií MŠ SR pre výber projektov pre samostatné programové dokumenty bude pri spoločnom operačnom programe vytvorená iba jedna výberová komisia.

- **nízka finančná alokácia pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**

Administrácia jedného OP je úzko prepojená s výškou alokácie určenou pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (17,8 mil. EUR), ktorá je v porovnaní s alokáciou pre cieľ Konvergencia (600 mil. EUR) veľmi nízka. Tento argument zároveň nadväzuje na predchádzajúci argument tým, že SR považuje za neefektívne samostatne administrovať OP s takou nízkou finančnou alokáciou. V prípade samostatného OP pre Bratislavský kraj by pomer nákladov na jeho riadenie a implementáciu k pridanej hodnote projektov bol niekoľkonásobne vyšší ako v prípade obdobného OP pre cieľ Konvergencia, resp. OP spoločného pre oba ciele.

2. Argumentácia pre jeden spoločný operačný program Výskum a vývoj financovaný z ERDF
--

Navrhovaný Operačný program Výskum a vývoj implementuje špecifické priority NSRR 2.2 „výskum a vývoj“ a 2.3 „infraštruktúra vysokých škôl“, ktorá sa budú uplatňovať na území oboch cieľov kohéznej politiky EÚ.

Opodstatnenosť návrhu na vytvorenie jedného spoločného operačného programu Výskum a vývoj pre oba ciele podpory, t. j. pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť vychádza aj zo súhlasu Európskej komisie a Rady EÚ z júna 2006 s transferom prostriedkov z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj v Bratislavskom kraji.

Na základe celkovej výšky alokácie z fondov pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v zmysle rozhodnutia Rady z decembra 2005 (123 mil. EUR, v bežných cenách) a vychádzajúc z uznesenia vlády SR č. 457 zo 17. mája 2006, ktorým bolo pre oblasť znalostnej ekonomiky v Bratislavskom kraji z tejto sumy vyčlenených 31 mil. EUR, by alokácia pre oblasť výskumu a vývoja pre Bratislavský kraj bola v porovnaní so sumou pre ostatné regióny SR neúmerne nízka: cca 1,7 mil. EUR ročne oproti cca 114 mil. EUR.

Vzhľadom na to, že oblasť Bratislavy a jej okolia predstavuje cca 50% výskumno-vývojového potenciálu Slovenska SR ako aj skutočnosti, že bez adekvátnej podpory výskumno-vývojového potenciálu Bratislavy a okolia by nebolo možné zaručiť rovnomerné a efektívne napĺňanie cieľov a vízie lisabonskej stratégie v Slovenskej republike ako celku, požiadala Slovenská republika Európsku komisiu a Radu o presun časti prostriedkov pre účely podpory výskumu a vývoja z cieľa

Konvergencia do cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. V júni 2006 Európska komisia a predsedníctvo Rady EÚ vyhovel návrhu SR a odsúhlasilo výnimočný transfer časti prostriedkov vo výške 326,4 mil. EUR určených na vedu a výskum z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj v Bratislavskom kraji.

V nadväznosti na uvedený presun, hlavnými argumentmi MŠ SR ako riadiaceho orgánu pre navrhovaný OP Výskum a vývoj sú:

- **identické štrukturálne problémy v oblasti výskumu a vývoja na celom území SR**

Bratislavský kraj čelí v oblasti výskumu a vývoja rovnakým štrukturálnym problémom ako ostatné regióny Slovenska, t.j. týka sa jej aj hlavný štrukturálny problém celého územia Slovenskej republiky, ktorým je nedostatočné prístrojové vybavenie a nedostatočná a zastaraná technická infraštruktúra pracovísk výskumu a vývoja. Berúc do úvahy podiel Bratislavského kraja na celkovom výskumno-vývojovom potenciáli SR a predpokladaný dopad podporených projektov na celé územie SR, je odbornou a politickou prioritou Slovenskej republiky zabezpečiť komplexný a ucelený prístup k riešeniu otázky podpory výskumu a vývoja a výzvam v tejto oblasti.

- **administratívne zjednodušenie**

Spoločným riadením operačného programu Výskum a vývoj pre oba ciele podpory sa zaručí zjednodušenie a zefektívnenie procedúr, ako aj flexibilita v rámci jednotlivých krokov programového cyklu riadenia. Nebude dochádzať k duplikovaniu administratívnych postupov, zdvojenej tvorbe hodnotiacich komisií na výber projektov a pod., čo sa v konečnom dôsledku prejaví na úspešnosti riadenia celého programu a v oblasti implementácie sa bude garantovať porovnateľný pokrok vo sfére výskumu a vývoja vo všetkých regiónoch SR. Vytvorením jednotných postupov bude možné efektívnejšie implementovať navrhované opatrenia operačného programu pre oba ciele podpory.

3. Argumentácia pre spoločný operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia financovaný z ESF

Navrhovaný operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia implementuje špecifickú prioritu 3.2 NSRR „podpora rastu zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít“, ktorá sa bude realizovať na území oboch cieľov kohéznej politiky EÚ.

Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR je pri navrhovaní jedného operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia pre cieľ Konvergencia i cieľ regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť financovaného z ESF, vedená týmito hlavnými dôvodmi:

- **malý rozdiel medzi niektorými regiónmi cieľa Konvergencia a Bratislavským krajom**

Formálne rozdelenie na dva ciele v prípade SR nezodpovedá vždy skutočnému stavu ekonomickej výkonnosti jednotlivých regiónov. Napr. Trnavský samosprávny kraj má v mnohých ukazovateľoch bližšie k Bratislavskému než k ostatným krajom cieľa Konvergencia, do ktorého spadá.

Tento jav sa prejavuje napr. v miere zamestnanosti ako aj v úrovni miery chudoby. V týchto ukazovateľoch dosahuje Trnavský samosprávny kraj výsledky, ktoré majú bližšie k situácii v Bratislavskom samosprávnom kraji ako k väčšine zvyšných samosprávnych krajoch spadajúcich pod cieľ Konvergencia. Napríklad, najvyššia miera zamestnanosti je v Bratislavskom kraji (60,2 %) a najnižšia v kraji Košickom (42,7 %). Okrem Bratislavského kraja majú mieru zamestnanosti nad celoslovenským priemerom kraje Trenčiansky a Trnavský (55,9 %), tesne nad priemerom sa pohybuje kraj Žilinský (50,6 %).

PRÍLOHA č. 7:

Vytvorenie jedného spoločného OP bude mať za následok ľahšie nastavovanie vnútornej diferenciácie jednotlivých národných projektov na základe ekonomickej výkonnosti.

- ***administratívne zjednodušenie***

Aj napriek potrebe udržania dvoch finančných línií pre obidva ciele, bude jeden OP s jedným riadiacim orgánom prispievať k zjednodušeniu súčasnej administratívnej náročnosti a umožní lepšie predchádzať potenciálnym koordinačným problémom. Už v programovom období 2004 - 2006 sa aplikovali tie isté postupy a procedúry pre Cieľ 1 a Cieľ 2 (v sektorovom operačnom programe Ľudské zdroje a v Jednotnom programovom dokumente Bratislava Cieľ 3), rozdielne sú len pomery spolufinancovania. V prípade spoločného operačného programu pre oba ciele bude potrebná iba jedna výberová komisia na MPSVR SR, čím sa znížia náklady na hodnotiaci proces.

Vzhľadom k nízkej finančnej alokácii bude väčšina prostriedkov čerpaná prostredníctvom tzv. národných projektov, ktorých implementácia vyplýva z národnej legislatívy. Za podmienky implementovania jedného OP bude jednoduchšia aj realizácia týchto projektov a zabráni sa umelému vytváraniu zrkadlových národných projektov: jeden národný projekt pre cieľ Konvergencia a jeden národný projekt pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Z tohto pohľadu považujeme za výhodu aj súbežné vyhlasovanie výziev pre všetky kraje SR. Druhou veľkou prioritou bude budovanie kapacít, ktoré je opäť celonárodné a jeho zbytočné rozdeľovanie do dvoch OP sa javí ako neúčelné.

Ďalšou výhodou jedného OP pre oba ciele bude aj to, že dôjde k odstráneniu existujúcich odlišností v rámci interných postupov riadiacich orgánov napr. zavedením jedného spoločného interného manuálu postupov, ako aj zabezpečenie komplexného prehľadu o žiadateľoch v rámci jedného RO, t.j. o prijatých, realizujúcich sa, ako aj ukončených projektoch spolufinancovaných z ESF. Vytvorením jedného operačného programu tiež zamedzíme možnosti účasti zástupcov rovnakej cieľovej skupiny zahrnutých do rovnakých aktivít v rámci rôznych projektov jedného žiadateľa

- ***nízka finančná alokácia pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť***

Na základe rozhodnutia vlády SR z 8. 10. 2006 alokácia na špecifickú prioritu „podpora rastu zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít“ pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť predstavuje sumu cca. 15,8 mil. EUR na obdobie siedmich rokov. Veľká časť prostriedkov bude absorbovaná prostredníctvom celoštátnych (národných) projektov, ktoré sa realizujú na základe jednotnej legislatívy a sú za podmienok daných touto legislatívou aplikovateľné v cieľi Konvergencia aj v cieľi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Slovenská strana považuje za neefektívne a neekonomické administrovať samostatný operačný program s takou nízkou finančnou alokáciou, najmä keď pomer nákladov vynaložených na riadenie a implementáciu k pridanej hodnote realizovaných projektov by bol u takéhoto OP niekoľkonásobne vyšší ako v prípade obdobného OP v cieľi Konvergencia alebo OP spoločného pre oba ciele.